

**Adami Tanneri E Societate Iesv, S. Theologiæ D. Et In
Academia Ingolstad. Professoris, Theologiæ Scholasticæ
Tomus ...**

Cum triplici Indice

De Fide, Spe, Charitate, Iustitia, Religione, caeterisq[ue] virtutibus [et]
vitijs: ac varijs hominum statibus. Secvndæ Secvndæ S. Thomæ
Aqvinatis Respondens

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1627

II. Vtrum iudex semper secundum leges, aut allegata & probata iudicare &
sententiam ferre debeat; etiam condemnando innocentem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72877](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72877)

II. Quæstione orta, inter iudicem Ecclesiasticum & secularem, super iurisdictione, (in causa scilicet, de qua dubium est, an sit Ecclesiastica) ad Ecclesiasticum spectare iudicium, ad quem pertineat; is enim superior est: alias ad quem iudicem ordinarie pertinet? agnoscere in dubio, an sit sua iurisdictione.

III. Malefactores posse à personis miserabilibus, vt viduis, & pupillis, si Actores sint, trahi ad iudicem Ecclesiasticum, de quo supra.

IV. Ad eundem Ecclesiasticum Iudicem etiam pertinere causas matrimoniales, & an contractus sit vsurarius, & an iuramentum liget; & an aliquid sit peccatum mortale. Quanquam inter seculares, possit etiam iudex secularis iudicare de vsuræ iure & facto, vt docet etiam Couarruias l. 3. variar. cap. 3. n. 1. etsi quoad quæstionem iuris, contra communem Canonistarum ibidem.

His adde ex communi apud Azor tom. 1. lib. 7. cap. 36. causas quoque decimarum Ecclesiasticarum (quicquid sit de ijs, quæ Laicis concessæ sunt) pertinere ad iudicem Ecclesiasticum, vt pluribus dicitur infra disp. 5. quæst. 3. dub. 2. vbi de decimis agitur.

DVBIVM II.

Vtrum Iudex semper secundum leges; aut allegata & probata iudicare debeat; etiam condemnando innocentem.

S. Thomas 2. 2. q. 60. a. 5. & q. 67. a. 2.

36 Quid ad primum attinet, vtrū Iudex semper secundum leges iudicare debeat; recte respondet S. Thomas q. 60. a. 5. leges scriptas in duplici esse differentia; quibusdam enim solummodo continetur, seu declaratur ius, quod dicitur naturale; alijs vero etiam instituitur primum, & conditur ius; quod idcirco *positivum* dicitur. Et à prioribus quidem legibus, cum ius imutabile contineant, nunquam est recedendum: à scriptura seu litera posteriorum, si alioquin iustæ sint, regulariter quidem etiam non est recedendum: in aliquo tamen casu; quia vel iuri naturali repugnant, aut iam à mente legislatoris recedunt, non est secundum literam legis iudicandum; sed per epikie interpretationem, recurrendum ad intentionem legislatoris, iuxta l. 24. lib. 1. ff. tit. 3. vbi dicitur; *Nulla ratio iuris, aut aequitatis benignitas patitur, vt que salubriter pro utilitate hominum introducuntur, eas nos duriore interpretatione, contra ipsorum commodum producimus ad severitatem.*

37 Et ratio omnium est. Quia cum iudicium reatum, sit determinatio iusti, seu naturalis, seu positivi, quod, vt dictum est, ipsis quoque legibus scriptis sic declaratur & sancitur, vt tamen leges positivæ in aliquo particulari casu nonnunquam deficiant; hinc fit, vt ordinarie quidem sit secundum leges scriptas iudicandum: Secus in casu, in quo ob peculiare circumstantias, vel iustum ipsam, vel mentem legislatoris non exprimunt; à

quibus nimirum duabus conditionibus pendet legis humanæ semel legitime constitutæ, & acceptæ valor & obligatio.

Quibus consentit etiam S. Augustinus in lib. de vera religione cap. 31. vbi dicitur: *In istis temporalibus legibus, quanquam de his homines iudicent, cum eas instituerint, cum tamen fuerint institutæ & firmatæ, non licebit iudicibus de eis iudicare, sed secundum istas.*

38 Notandum I. Doctrinam illam S. Thomæ certâ & comunitè receptam, pertinere non solum ad Iudices inferiores, sed etiam ad supremos; cū aliquo tamen discrimine. Quia supremus potest ex iusta causa, bonum commune concernente, dispensare in legibus positivis, atq; ita etiam per modum dispensationis, in sententia pronuncianda, à positivæ legis litera recedere, quando nullum hinc præiudicium alteri creatur; nempe circa leges, quibus nullum alteri ius acquisitum est: in alijs autem non potest dispensare, ex communi & certa, apud Aragonium & Bannem cit. q. 60. a. 5. Qui tamen recte limitant; nisi plane boni communis ratio id exigat; vt bona alicuius cuius propria, in alterum transferantur: tunc enim id licite facere poterit Princeps; iuxta dicta superius q. 1. dub. 5. n. 63.

Quo fit, vt in causis civilibus, rarissime possit Princeps, à legis præscripto recedere; sæpius vero in criminalibus, liberando videlicet à morte eum, qui alioquin secundum legem erat morte plectendus, modo id ex causa iusta, & sine Republicæ, ac alterius præiudicio, & nocumento fiat. Alias enim peccabit non solum mortaliter (ex genere suo) sed etiam tenebitur ad restitutionem illi, qui ob ignaviam, seu indulgentiam Principis iniquè læsus est; iuxta dicta q. 2. dub. 5. n. 76. Atque ita sentiunt iidem post Caietanum V. *Iudex*, & Nauarrum in manuali cap. 23. & colligitur ex S. Gregorio, prout refertur in cap. *Summapere* II, q. 3.

39 Notandum II. Etsi à quibusdam plures casus numerentur, in quibus iudex inferior, potest à litera legis recedere, quam quos S. Thomas recensuit; attamen ad hos duos reuocari alios omnes, vt patet enumeratione eorundem, quos Salton cit. q. 60. a. 5. ex alijs n. 5. recenset. Primus est, quando lex aut simpliciter, aut ex circumstantia, in aliquo particulari casu est iniqua, iuxta S. Thomam tum hic q. 60. a. 5. tum in 1. 2. quæst. 96. art. 4. & 6.

Secundus, quando observatio legis in aliquo particulari casu aduersatur bono communi. Et recte notat Aragonius, etiam quoad hoc esse discrimen aliquod inter principem & inferiorem iudicem, quod illi sufficiat huius rei probabilis coniectura, huic vero necessaria sit moraliter certa eiusdem rei cognitio; quia in dubio, superioris mandato & iudicio standum; & nec illic quidem à verbis legis potest recedere inconsulto Principe, nisi aut periculum adeo præsens sit, vt consulendi Principis non detur locus, aut certe iam aliunde de mente Legislatoris seu Principis constet, iuxta inferius dicenda.

40 Tertius casus. Quando prudenter & certo iudicatur Legislatoris intentionem non esse, vt lex hoc

casu seruetur; sic enim vniuersim leges humanae, per se quidem, cum vitæ periculo obligare non censentur, vt etiam in materia de legibus tomo 2. disp. 5. q. 6. dub. 5. dictum; & vniuersim lex positua non aliter obligat, quam obligare voluerit legislator.

Quartus, si seruata litera legis, mens & intentio legislatoris corrumpatur; ob eandem causam; & quia vt optime dixit Iuriconsultus, *in fraudem facit legis, qui saluis verbis, eius sententiã circumuenit.*

Quintus, si princeps ipse in particulari casu legitime in lege dispenset; aut saltem ita, vt valeat dispensatio, iuxta dicta superius num. 3. 8.

41 Quocirca extra duos casus, quos S. Thomas refert, seu quinque illos, qui à Salone relati, ad duos illos reuocantur, tenetur plane iudex inferior secundum ipsius scriptæ legis literam iudicare; etiam si oppositum videatur ipsi magis consonum rationi, vt post Augustinum, Gregorium, S. Thomã citatos, recte docent Salon, & alij hic. Ratio est. Tum quia cum lex sit iudici præfixa vt regula, certe ab eo seruanda erit, nisi vel ipsa in aliquo casu, iusta esse desinat, vel certe aliam esse legislatoris mentem constet; sub quibus prædicti quinque casus continentur, vt dictum. Tum quia alioquin frustra lex esset posita; imo tot essent leges, quot iudicum capita, affirmante vnoquoque iudice, æquius esse, quod sibi videtur, quã quod lex scripta constituit, nõ sine magna Reipublicæ perturbatione, ac damno, vt recte Salon. Plura de hac re tomo 2. disp. 5. q. 7. dub. 2.

42 Quod vero ad secundum attinet, vtrum iudex semper secundum allegata & probata iudicare debeat, sunt hæc de re sex doctorum sententiæ. Prima vniuersim asserit, Iudicem debere sententiam ferre secundum veritatem, quam ipse nouit; siue priuatã, siue publica scientia. Ita Panormitanus in cap. *Pastoralis*, §. *quia vero*, tit. de officio delegati, Summa Rosella, Angelus V. *Iudicare* q. 7. Lyranus Exod. 23. in illa verba, *In sententiam eius iustum non occides*. Petrus Nauarrus lib. 2. de Restitut. c. 3. n. 153. Sa, V. *Iudex*, & alij apud Couarruiam lib. 1. variar. cap. 1. n. 3. & 6.

43 Fundamenta præcipua sunt. I. quia occidere innocentem videtur intrinsece malum. II. quia cum medium aliquod noscitur esse contrarium fini intento, non debet eligi à prudente; etiam si communiter soleat esse conueniens ad talem finem, vt patet in medico præscribente medicinam: sed allegata & probata tantum sunt media veritatis cognoscendæ: Ergo &c. III. Accedit, quod etiam Papa definiens, Episcopus & Capitularis ad beneficium eligens, vel in eo confirmans; imo & iudex in questione iuris, sequi potest & debet priuatam scientiam. Ergo &c. IV. Tandem Episkia in casibus extraordinarijs, cum deficient verba legis, sequitur intentionem legislatoris; in hoc autem casu intentio legislatoris esse videtur, sequi veritatem.

44 Secunda sententia est, iudicem in publico iudicio semper procedere debere secundum allegata & probata; etiam damnando innocentem, qui probatur nocens, si aliud medium non occurrat. Ita S. Thomas q. 67. a. 2. & q. 64. a. 6. ad 3.

Alensis 3. p. q. 40. mem. 6. a. 2. Richardus quodlib. 3. q. 25. Antoninus 3. p. tit. 9. c. 2. §. 6. Maior 4. dist. 33. q. 4. Valentia q. 11. p. 2. Caietanus. Bañes q. 67. a. 2. Azor tom. 1. l. 2. c. 17. q. 8. Nec dissentit Syluester V. *Iudex* 2. §. 5. male à Valentia in contrarium citatus. Ratio: p. patebunt inferius.

Tertia sententia est, iudicem in causis criminalibus sequi debere priuatam scientiam, non obstantibus allegatis & probatis contrarijs; non autem in ciuilibus. Ita Adrianus quodlib. 6. a. 3. & alij apud Couarruiam; quod tamen aliqui limitant, nisi etiam causæ ciuiles sint graues.

45 Quarto, Alij apud Couarruiam loc. cit. aiunt Iudicem ex priuata scientia veritatis absolueri posse Reum; non autem damnare; hoc enim videtur intrinsece malum; illud non item.

46 Quinto, Alij ibidem docent, iudicem supremum, & qui eius locum tenet, posse sequi scientiam priuatam; non autem inferiores: hi enim astringuntur legibus; nec in illis possunt dispensare, alia ratio est supremi iudicis.

Sexto Lessius l. 2. c. 29. dub. 10. ait, iudicem in criminalibus, nunquam posse ad mortis, vel mutilationis poenam damnare innocentem cognitum, quamuis probetur vtcunq; nocens; eo quod hoc sit intrinsece malum; sed potius debere dimittere officium suum, etiam si id nihil sit profuturum innocenti: posse tamen in ciuilibus, & criminalibus minoribus, ex allegatis & probatis contra priuatam scientiam sententiã ferre; eo quod res eiusmodi temporales Reipublicæ potestati dispositionique subiectæ sint: quæ sententia non multum differt à sententia Adriani.

47 ASSERTIO I. Non potest iudex ex scientia priuata damnare eum, qui legitimis allegatis & probatis innocens probatur. Ita ex comuni Syluester, & Couarruias l. c. Et hanc probant à fortiori rationes pro assertione tertia afferendæ. Addunt Nauarrus manual. c. 25. n. 10. Caietanus l. cit. Sotus lib. 5. de Iust. q. 4. a. 2. id esse intrinsece malum, adeoque nullo casu licitum, si crimen sit omnino occultum, & soli principi notum, nec aperte in perniciem boni communis vergens, inauditum & indefensum damnare. Secus est, si crimen & citatio criminosa in perniciem boni communis, seu alterius innocentis vergat, vt fufius Aragonius. Idem colligitur ex cap. *Si Sacerdos*. 6. q. 1.

48 ASSERTIO II. Cum de innocente ex allegatis & probatis damnando agitur, iudex debet aut omnino, si quod potest conuenienti modo, à morte eripere innocentem, aut sane iudicij functionem defugere. Ita fere S. Thomas loc. cit. & apertius cæteri, vt dicetur, & patet ex lege charitatis, & iustitiæ, de auertendo graui damno proximi, præsertim iniusto. Adde illud, *Nolite iudicare & non iudicabimini; nolite condemnare, & non condemnabimini*. Luc. 6. v. 37. Quod præcipue ad innocentes pertinet.

Media autem talia sunt. I. Accuratum, & sæpius repetitum examen accusatoris, & testium. Quo spectat, vt aduocatione aliorum testium, protestatione etiam publica, eaque etiam iurata reperta innocentie, aliisque modis similibus, falsi testes repellantur, aut conuincantur,

populusque capax veritatis reddatur, ut factum etiam à Daniele. & notat S. Thomas citatus ad 3. & post eum Caietanus, Sotus, Aragonius, Valentia, Azor tom. 3. lib. 2. c. 2. q. 11. & seq. Idem colligitur ex cap. *Deus omnipotens* 2. q. 1. & cap. *Iudicantem* 30. q. ult.

49 II. Optima est cautela Iudicis, inquit Caietanus hic, antequam perueniatur ad ulteriora, vel repellere ex officio accusationem, vel ita præueniendo operari, ut non procedatur in causa; quod multis potest vijs fieri.

III. Potest etiam vincus ex carcere occulte dimitti; modo id in nullius alterius, v. g. custodum, aut communitatis graue damnum, vel scandalum vergat, ut recte docent Aragonius & Azor citati.

50 IV. Iudex inferior debet, quæstro aliquo titulo, nisi magna alioquin turbatio Reipublicæ timeatur, reum supremo Iudici iudicandum relinquere, rogando, ut hoc onere subleuetur; imo & testis officium obeundo, ut recte post S. Thomam ad 3. Caietanus hic, Aragonius, & Azor citati; quicquid negarit Sotus. Neque id limitandum censeo, ut existimat Valentia, si talis remissio ad superiorem sit vtilis futura accusato: scilicet, si vtilis futura non speretur; nihilominus enim hoc officium iudex, quoad potest, declinare debet, ne vel materiale iniustum sciens committat.

Ob quam causam putarim etiam vere dixisse Syluestrum verbo *Iudex* 2. §. 5. & Azorium citatum, debere iudicem inferiorem, si aliud medium non suppetat, etiam dimittere suum officium, nempe si id absque magno suo incommodo possit, iuxta dicta suo loco de ordine charitatis, & de eleemosyna: etsi contrarium doceant Caietanus, Sotus, Valentia, Bannes locis citatis.

51 **ASSERTIO III.** Iudex in iudicando, nec ad effectum quidem absoluendi, uti potest, aut debet scientia priuata; sed semper secundum allegata & probata ferre sententiam; etiam condemnando innocentem; si aliud medium conueniens est liberandi, aut functionem refugiendi non suppetat. Prima pars, quæ certior est, probatur ratione S. Thomæ; quam aliqui sic formant, Iudex in iudicando publicam personam; & quidem ipsius communitatis sustinet: Ergo debet uti scientia tantum publica, quæ ipsi communitati probabilis reddatur. Quam rationem vocat Bannes moralem demonstrationem. Sed patitur instantiam in Deo, qui semper in iudicando rei veritatem confectatur. Vnde probatur potius ex ratione humani Iudicis. Quia homo in iudicando non debet vnquam uti ea scientia, cuius vsu, iuxta mores hominum, aperiretur via infinitis fraudibus: talis est priuata scientia: Ergo, &c.

52 Idem significant Ambrosius & Gregorius relati cap. *Iudicet* 3. q. 7. & cap. *Summopere* 10. q. 3. Item Augustinus in psal. 57. & lib. de vera Religione cap. 31. Idem habent Iura Canonica & civilia cap. *Dilectus*, & cap. *Accepimus* & cap. *Coniungit*, de fide instrumentorū, & cap. *Pastoralis*, de officio delegati, & lex *Adoptio*, Cod. de adoptionibus, & lex, *illicitas*, ff. de officio Prælidis §. *Veritas*. Et fauet scriptura Deut. 17. Matth. 18. 21.

Corinth. 13. præcipiens, *ut in ore duorum vel trium testium stet omne verbum.*

Secunda pars assertionis probatur. Quia Iudex, post adhibita omnia media moraliter possibilia, quibus innocens liberari possit, condemnans innocentem, etsi materialiter iniustum committat, tamen secundum eam scientiā, qua in iudicando uti debet, formaliter iustum agit; ac proinde iure suo utens, nulli facit iniuriam. Dices; Impossibile est, ut quis scienter faciat iniustum materiale, quin etiam formaliter iniustum committat, adeoque peccet. Respondetur cum distinctione. Nam si quis scienter id faciat ea scientia, qua præsens negotium regulari debet, concedo. Secus, si ea cognitio ad talē actionē sit impertinens, ut in proposito accidit. Exemplum est in Sacerdote, qui occulto peccatori, quem ex confessione talem nouit, publice petenti Eucharistiam præbet.

Adde tamen, hanc partem esse minus certam, quia fieri posset, ut iudex ex hypothesi, si iudicet, nunquam quidem uti possit, nisi publica scientia; attamen in nostro casu aliunde iudicare non possit, nec absoluendo reum, quia probatur nocens; nec damnando, quia innocens est; sed debeat potius omnino etiam cum periculo vitæ iudicium detrectare, ut volunt authores tertiæ & quartæ sententiæ.

54 **ASSERTIO IV.** Idem, quod de iudice dictum, seruata proportione, dicendum etiam de ministro publicæ iustitiæ. Ita S. Thomas q. 67. a. 2. ad 3. & Caietanus ibidem, qui proinde docet, ministrum publicum, si priuatim norit innocentiam dānati, debere testimonio suo infirmare sententiam iniquam; & si hoc non prodest, petere, ut subleuetur ab hac executione.

Adde ego, iuxta dicta, debere eū, si absq; suo incommodo possit, etiam relinquere officiū. Quod si moraliter aliud mediū non suppetat, non peccat exequendo materialiter iniustā sententiam; quia & ipse persona publica est, & velut instrumentū iudicis quoad hanc actionē; quæ proinde publica etiam scientia regulari postulat, non priuata.

55 Ad argumenta primæ sententiæ facile ex dictis Respondetur. Ad I. negando assumptū, si sermo sit de innocente, qui legitime probatur nocens.

Ad II. Respondetur. Si medium sit quidē inutile ad finem immediatum & minus principalem, sed vtile, imo necessarium ad finem principalem (qui in proposito est publica conseruatio iustitiæ in humanis iudicijs) non imprudenter adhiberi. Accedit, quod finis publici processus non est veritas facti absolute, sed cognitio veritatis publica, ut cum S. Thoma a. 7. ad 3. notat Caietanus.

56 Ad III. Respondetur, talem vsum priuata scientiæ, in comemoratis casibus, nec repugnare dispositioni humani iuris, nec etiam fini principali, ad quem eiusmodi actiones referuntur, ut consideranti patet. Quare etiam Syluester cit. V. *Iudex* 2. §. 5. tanquam certū ex comuni asserit, si Iudex procedat extra iudicium, ut in dandis officijs, & alijs, quæ illius arbitrio committuntur, teneri propriam conscientiam sequi, & non allegata, & per falsos testes probata, ff. de Iurisd. om. iud. l. 1. & 2. Et similiter in dispensationibus. &c.

Ad IV.

Ad IV. Episkopia locum non habet, ubi contrarium patet, tam ex verbis legis, quam ex naturali ratione, etiam iuxta præsentis rerum circumstantias.

D V B I V M III.

An, & quando sententia Iudicis ob iniustitiam sit irrita; speciatim in causis beneficiorum.

S. Thomas q. 60. a. 2. & 5.

57 **Q**uoniam generatim, & extra causas beneficiorum sententia iudicis ob iniustitiam sit irrita, dictum est supra dub. 1. Sed peculiaris difficultas est, de valore, aut inualiditate sententiæ iniustæ, seu errantis, in causis beneficiorum. Sunt enim multi, qui putant, aliam esse rationem harum causarum, quam cæterarum.

Ac primo quidem Canonistæ apud citandos generatim asserunt, collationem beneficij in re iniustam, factam quidem per sententiam declaratoriam (quia videlicet beneficiû à neutra parte litigante possessum, alteri earum adiudicatur) esse nullam, adeoque ius & titulum beneficij non conferre; etiam si pars litigans non appellet. At vero factam per sententiam priuatiam (qua videlicet beneficium vni ademptum, in alterum transfertur) esse validam; nisi pars altera tempestive appellet. Sed hæc sententia, præterquam quod in iure non est fundata, tanquam ipsi rationi aduersa, merito à Theologis rejicitur; cur enim hac in re maior sit vis sententiæ priuatiæ, quam declaratoriæ?

58 Secundo Valentia q. 4. pun. 2. & Aragonius hic q. 60. a. 5. priorem quidem partem relatæ opinionis vniuersim approbant: sed posteriorem cum Soto l. 3. de Iust. q. 4. a. 2. & ex parte etiã cum Syluestro V. *Sententia* q. 11. restringunt ad beneficia, quæ pro arbitrio Prælati conferri solent, & cum bona fide tam litigantium, quam ipsius Iudicis, secundum allegata & probata iudicantis, collata sunt. Sed non probatur, ob eandem causam.

59 Tertio Salon cit. q. 60. a. 5. aliter distinguens dicit, primo collationem beneficiorum, quæ ab autoritate solius Episcopi pendent, bona fide, tã ex parte collatoris, secundum allegata & probata iudicantis, quam ex parte litigantium interueniente, factã (secus si mala fide litigantis acciderit) esse validam; etiam si à parte rei iniusta sit. Quam dicit esse communem sententiam omnium Doctorum, tam Theologorum, quam iuris Canonici; ac pro ea citat Panormitanum id ipsum probantem ex Cap. *Cum dilectus*, extra de electione, & Glossam in cap. primum, de concessione præbendæ, adducentem pro eadem re cap. *Quoad consultationem*, de sent. & re iudic. ubi tamen de foro solum externo sermo est.

Secundo dicit, collationem beneficij pro meritis & dignitate litigantium conferendi, si aut per quancunque sententiam penitus indigno fa-

cta sit, aut per priuatiam sententiam beneficium alteri à parte rei iniuste ademptum sit, non obstante bona fide, tam litigantium, quam iudicis, esse nullam & inualidam. Secus si per sententiam declaratoriã collatio facta sit digno, etsi prætermissio digniori. Hæc sententia satis rationalis est.

Quarto tamen Bannes eadem q. 60. a. 5. vniuersim ait, in causis beneficiorum, omnem sententiam iniustam, propter errorem tolerabilem siue illa sit declaratiua, siue priuatiua, dummodo pronunciata sit secundum allegata & probata, & inter partes bona fide litigantes, conferre ius in foro conscientiæ ei, in cuius fauorem pronuncietur; ac simul reuera exspoliare alterum iure, quod habebat. Atque in hoc differre has causas à cæteris, de quibus dub. 1. dictum est.

Præcipuum fundamentum est. Quia alioquin in Ecclesia magnus relinqueretur locus scrupulis & dubitationibus, si ab ipsa rei iudicatæ iustitia valor collationis beneficiorum dependeret. Cum ergo sit in Ecclesia potestas conferendi beneficia, eo modo, quem Ecclesiæ utilitas, & animarum salus, ac conscientiarum tranquillitas postulat, dicendum est, eam collationem semper valere, nisi per intolerabilem errorem sit iniusta, &c.

Sed hæc sententia, nisi restringatur ad capaces alioquin talium beneficiorum, nõ solum est noua, & quoad sententiam declaratiuam, ut ipsemet fateretur, contra omnes fere Iuristas; sed videtur etiam plane falsa, & contra canones, ex quibus satis constat, excommunicatum, etsi propriam executionem ignoret, non esse capace alicuius beneficij denuo conferendi, ut ex comuni & certa docet & probat Suarez tom. 5. disp. 13. sect. 1.

61 Omnibus ergo in re tam lubrica & intricata, consideratis, dicendum videtur, collationem beneficij tam illius, quod à sola patroni electione, & Episcopi collatione pender, quam quod pro meritis, & dignitate litigantium conferendum est, in foro conscientiæ inualidam esse, ac proinde ius & titulum non conferre in quatuor casibus. Primus est si prouisus quomocunq; etiam ob occultum impedimentum ad illud sit inhabilis, ut infra fufius ex communi dicitur. Cuius ratio est per se manifesta: Nec quoad hoc potest esse discrimen inter hæc, & illa beneficia; nisi quod non par utrobique dignitas, & personarum conditio ac habitus requiritur; cum in vnoquoque beneficiorum genere aliæ atq; aliæ conditiones, ex parte promouendorum, requirantur, ut suo loco dicitur. Secus est, cum inhabilitas primum superuenit adepti iam beneficio; tunc enim beneficium non statim eo ipso perditur, ut etiam notat Sa V. *Beneficium* n. 13.

62 Secundus casus est, si alter mala fide litigans, ob suas malæ fidei allegationes beneficium obtinuerit, iuxta citatos; non solum quia ex regula iuris, fraus nemini patrocinari debet, sed etiam quia tunc ex parte collatoris, abest voluntas & intentio conferendi beneficium huiusmodi litigatori. Secus esset, si collator beneficij, ex eius solum arbitrio dependentis, tribuat mala fide litiganti, non ob eius allegata, sed motu proprio;